

Deu anys: L'eina i la feina

Aquest any 2012, l'Institut Ramon Llull celebra el seu desè aniversari. Els deu anys conviden, o fins i tot obliguen, al balanç. Però a l'hora de fer aquest balanç, cal no oblidar que l'Institut és de fet només una eina. Una eina institucional al servei d'un objectiu col·lectiu que va molt més enllà: la projecció exterior de la cultura catalana, la visibilitat de la cultura catalana al món, la participació de la cultura catalana en els grans debats i els grans cicles del nostre temps. Davant de la societat catalana i balear, l'Institut ha de fer –i farà– la presentació de la feina feta. Però cal fer també el balanç no de l'eina i de la seva feina, sinó de l'evolució de l'objectiu de fons. A més de la pregunta sobre què ha fet el Llull en aquests deu anys, cal fer-se la pregunta de com ha evolucionat la percepció exterior de la cultura catalana en aquest mateix període. I la resposta és, al meu parer, extraordinàriament positiva: en aquest període la visibilitat de la cultura catalana i la seva percepció com una matriu cultural potent, contemporània i variada s'ha incrementat moltíssim i –tot i que encara queda molt camí per correr– ha arribat probablement al seu nivell més alt en la història, si més no en la contemporània.

Aquest balanç, fet amb ocasió dels deu anys, podria semblar autocomplaent, fins i tot rutinari: ves que ha de dir el director del Llull... No ho és. I no ho és precisament per la consciència que el Llull és una eina i que per tant només té una responsabilitat parcial en aquest balanç. Al meu parer hi ha tres elements que s'han de donar de manera necessària –tots tres, però jerarquitcats, per ordre– perquè es produeixi aquest balanç favorable. El primer, que la producció cultural en català i la producció cultural catalana i balear en general, siguin realment valuoses, tinguin la potència, la força, la qualitat i la varietat que permeti apreciar-les a tot el món. Per entendre'ns, de res serviria tenir una gran eina de comercialització i de màrqueting si la fàbrica no generés producte de qualitat, i perdó per la comparació.

El segon element és que el conjunt de la cultura catalana i del món institucional tingui clara i interioritzada la prioritat de la projecció exterior, la necessitat de sortir fora, d'airejar-se en el món, per raons de vitalització de la pròpia cultura, per la generació d'una imatge positiva del país i també per raons econòmiques: l'èxit en el mercat interior, d'altra banda compartit i fragmentat, no garanteix la musculatura necessària ni a la nostra creació ni a la nostra indústria cultural. Mantenir aquesta musculatura en els seus nivells actuals, i encara més fer-la créixer, exigeix sortir a d'altres mercats. I això és especialment decisiu en uns moments com els actuals de crisi econòmica i de redimensionament del pes del sector públic, en els que l'austeritat és ja una exigència bàsica. És a dir, en un temps on les prioritats en l'assignació de recursos i la seva administració austera i curosa són més urgents que mai. Però no tindria sentit que, per estalviar una mica avui, ens talléssim les ales per demà. El tercer factor que ajuda a la projecció exterior d'una cultura –quan es donen aquests dos factors previs i essencials– és comptar amb una bona eina i amb una bona feina, constant, professional i amb visió a mitjà i llarg termini, com el Llull ha volgut ser.

Per tant, dir que la projecció de la cultura catalana ha viscut i viu encara un moment dolç no és fer-nos propaganda des del Llull. És reconèixer dues coses que són prèvies a

la feina del Lull. Una, que la cultura catalana viu encara, pel que fa a la seva creativitat i varietat, el segle d'or que va diagnosticar Joan Triadú. És una gran cultura, que sorprèn especialment quan es projecta a fora perquè s'ha fet gran abans de fer-se visible, perquè és encara una cultura a descobrir. Dues, que el món cultural i institucional ha pres consciència que ens juguem el futur, com a cultura i com a comunitat, a l'exterior. En els escenaris internacionals, en els mercats oberts, en el món. I a partir d'aquí, em sembla que també val la pena reconèixer la feina que s'ha fet en deu anys des del Lull. I que ho podem fer els qui avui som al seu davant precisament perquè han passat deu anys i s'han acumulat en aquests anys els esforços, la intel·ligència, el compromís i la voluntat de moltes persones i institucions. Si no hi hagués darrera una cultura potent, això no serviria de gran cosa. Havent-hi una cultura potent, em sembla que també cal agrair l'esforç i el compromís que al llarg de deu anys s'ha acumulat en el Lull a través de les persones que hi treballen i que hi ha treballat, que han participat en la seva direcció i òrgans de govern, que li han donat el suport institucional o que, en tot el món, han tingut la receptivitat necessària per obrir la porta a la cultura catalana. Aquest balanç positiu és per damunt de tot un reconeixement a tots ells.

Vicenç Villatoro

Escriptor i periodista, director de l'Institut Ramon Llull